

Føroyskur lærari:

Strikið danskt

sum sjálvstøðug lærigrein í føroyskum studentaskúlum og hfskeiðum. Tað hoyrir saman við íslenskum, norskum og svenskum heima í einum leypi nevnt norðurlendskt, segði Pól Jespersen, studentaskúlalærari, á almenna pallborðsfundinum, sum Móðurmálslærarafelagið skipaði fyri herfyri.

Pól Jespersen heldur, at føroyskir næmingar skulu læra danskt sum eitt ambod, og einki annað. Tað er ikki uppgávan hjá skúlanum í Føroyum at læra næmingarnar danska siðvenju — hann má hava eitt hægri mál enn sum so.

Vit prenta í dag seinna partin av innleggi hansara.

Broytingar mugu fara fram

Nú havi eg í stuttum roynt at lýsa støðuna, sum hon er, og skal ti siga nakað um, hvussu hon eigur at verða broytt. Vit eiga við Rasmusi á Háskúlanum at ásanna, at føroyskt er okkara móðurmál, og tað einasta vit kunnu byggja okkara mentan á, harimillum skúlaverkið! Allar broytingar mugu grundast á hesa sannroynd.

Heimastýrslógin

Skulu vit taka um rötina, mugu vit fyrst nevna heimastýrslógina. Tann lógarfesti tjóðskaparligi og málsligi vavgreytur, vit liva í, má beinast burtur. Politiskt leti hevur nóg leingi valdað á hesum øki. Vit mugu krevja av okkara politikarum, at ein føroyingur verður staðfestur sum annað og meira enn ein dani, sum staddur er í Føroyum, og at staðfest verður, at málið í Føroyum er føroyskt, og einki annað. Lat meg nevna eitt

lítið dømi um, hvussu lítið málið verður virt: Har sum eg starvist, kunnu fólk, sum ikki duga ein stav í føroyskum, takast upp sum næmingar, uttan nakað hovástak. Tað er kanska ikki so ofta, men tað hendir seg, og eg nevni hetta, ti eg veit, at tað eru lærarar, sum hótta við at leggja undirvisingina niður, um tað hendir seg aftur.

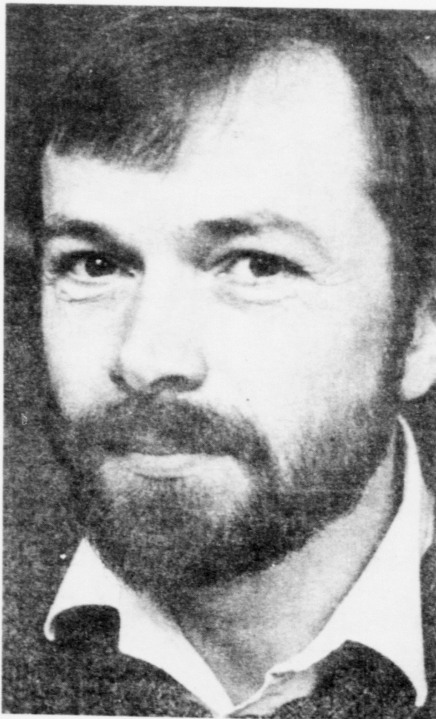
Lóggáva v.m.

Øll skulalóggáva, reglugerðir, lesiætlanir og kunngerðir mugu endurskoðast og lagast til føroysk viðurskipti. Eingin, sum ikki dugir føroyskt mál, eigur at sleppa inn í føroyska skúlaverkið, hvorki sum lærari ella næmingur, uttan fyrst at hava lært seg føroyskt. Føroyskir politikarar og skúlamyndugleikar mugu taka skúlan í størri álvara og ásanna, at skúlin er ein týðandi táttur í einum framkomnum samfelagi. Hetta lagið, sum verið hevur, at samtykkja at byggja nýggjar skúlar —

uttan at gera sær greitt, hvat ið innihaldið skal vera, og hvaðani lærarakreftirnar skulu koma, má halda uppat beinanvegin.

Undirvisingartilfar

Alt undirvisingartilfar skal vera føroyskt, og skal byggja á okkara fyrirtreitur. Her liggur eitt stórt arbeiði og biðar. Tað verður eitt ódnartak at skriva bókurnar, og samskipa frøðiheitin, so tey vera tey somu í øllum skúla-verkinum. Tað er ikki nóg mikið við politikari vælvið, pengum, á hesum øki, og at sita og biða eftir, at lærarafólk av sinum eitingum seta seg at skriva læribøkur. Her skal setast nakað í verk! Sekt eigur at verða eftir fólk at loysa læribókasurningarnar — ein fyri og annan eftir. Her eigur einki at verða spart. Vit skulu hava eina politiska stevnu á hesum øki. Eina stevnu, sum skal avloysa vantandi tilvit, máttloysi, atgerðarloysi og ómegd við einum positivum anda.

Samtíðin má í nógvi størri mun sleppa inn í tíðinar í føroyskum. Føroyskt má læra at lofta avbjóðingunum í tíðini. Føroyskt má seta nógvi størri krøv til næmingarnar. Lærigreinin má gerast meira spennandi, mennandi og elvilig.

»Føroyskir politikarar og skúlamyndugleikar mugu taka skúlan í størri álvara og ásanna, at skúlin er ein týðandi táttur í einum framkomnum samfelagi«.

Pól Jespersen í Norðurlandahúsinum jan. 1989

»Føroyskt er okkara móðurmál, og tað einasta, vit kunnu byggja okkara mentan á, harimillum skúlaverkið. Allar broytingar mugu grundast á hesa sannroynd«.

Pól Jespersen í Norðurlandahúsinum jan. 1989

Her mugu politikarar, skúlamyndugleikar og skúlaleiðslur streingja á, og halda fólk til.

Lærigreinin føroyskt

Dómurin, ið næmingarnir fella yvir lærigreinina føroyskt, er ikki mildur. Hon er keðilig, stirvin, eintáttad og gamalslig. Ein vrakad lærigrein, men ikki ti næmingarnir vraka okk-

ara mál og bókmentir. Jonhard Mikkelsen hevur eisini skrivað sera greitt í bløðunum um hesi viðurskipti, og hevur lagt ábyrgdina, har hon eigur at verða lögð, so eg skal ikki siga so nógvi meira um tað, men her er okkurt spinnandi galið. Føroyskt má rista av sær hetta ringa orðið, tað hevur á sær. Samtíðin má í nógvi størri mun sleppa inn í tíðinar í føroyskum.

Føroyskt má læra at lofta avbjóðingunum í tíðini. Føroyskt má seta nógvi størri krøv til næmingarnar. Lærigreinin má gerast meira spennandi, mennandi og elvilig. Hetta verður ikki lætt, so leingi danskt hevur ta støðu, tað hevur í okkara skúlaskipan, men støðan hjá donskum skal eisini broytast! Fyribils er ein lesiætlan á veg í føroyskum, og tað er at frøast um.